

26.9.2024

Asunto- ja ympäristöjaosto
HE 109/2024 vp

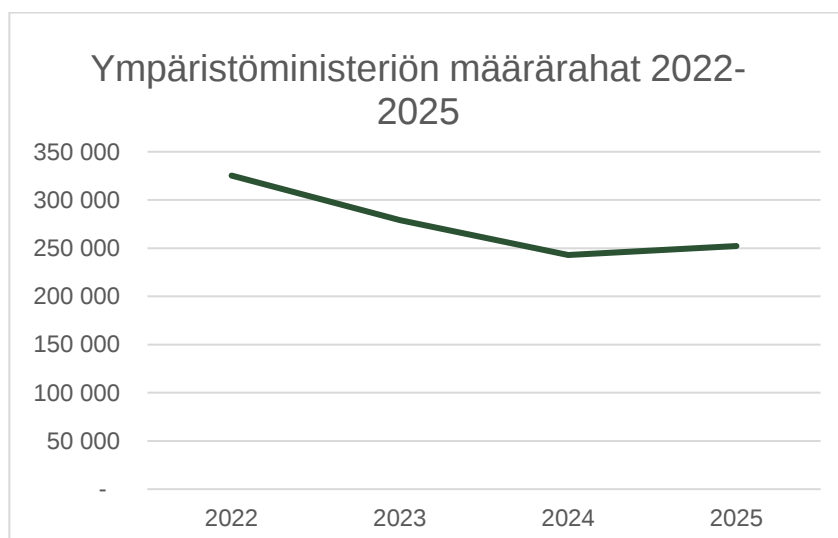
Timo Jaakkola
Suunnittelupäällikkö

TAE 2025 (pääluokka 35, yleisesittely ja kipupisteet)

Yleistä

Pääluokan 35 talousarvion kokonaissumma 252 milj. euroa on 9,1 milj. euroa suurempi kuin edellisenä vuonna. Muutos johtuu pitkälti momentin 35.20.95 InvestEU-ohjelman kansallinen rahoitusosuus määrärahasta, 5,8 milj. euroa, ja vesitietojärjestelmä- ja -luvitus -hankkeesta 3,6 milj. euroa sekä Metsoon ja Helmi-ohjelmaan tehdystä lisäyksestä, 1,75 milj. euroa..

Pääluokkaan kohdistuu 4,8 milj. euroa tuottavuustoimenpiteitä. Alun perin säästimme 4,9 milj. euroa mutta momentille 35.10.23 ennen riittä tullut 100 000 euron lisäys kompensoi säästön. Tämä näkyy talousarviokirjan taulukossa 4,8 milj. euron säästönä.

Pääluokkaan kohdistuu 4,8 milj. euroa tuottavuustoimenpiteitä. Alun perin säästimme 4,9 milj. euroa mutta momentille 35.10.23 ennen riittä tullut 100 000 euron lisäys kompensoi säästön. Tämä näkyy talousarviokirjan taulukossa 4,8 milj. euron säästönä.

Tuottavuustoimenpiteiden kohdennussuunnitelma (euroa)

	2025
35.01.01 Ympäristöministeriön toimintamenot	560 000 ¹
35.01.04 Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot	330 000
35.10.52 Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät	200 000
Muut yksilöidyt säästökohteet	3 810 000
Yhteensä	4 900 000

Yksilöidyt säästökohteet (euroa)

	2025
35.01.65 Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon	400 000
35.10.20 Ympäristövahinkojen ehkäiseminen ja jälkihoito	500 000
35.10.22 Eräät ympäristömenot, seuraavat aihekokonaisuudet (vrt 2024 budjetti):	
Ympäristöhallinnon ohjaus ja kehittäminen	1 000 000
Ympäristötutkimuksen ja ympäristöhallinnon resurssit	1 260 000
Ilmastohankkeet	50 000
Kiertotalouden edistäminen	400 000
Maaperänsuojelun kehittäminen	100 000
35.10.23 Itämeren ja vesien suojelun edistäminen:	
Vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelma Velmu	100 000 ²
Yhteensä	3 810 000

¹ Sisältää luonnonsuojelu-ICT:n 400 00 euroa ja Aran säästön 100 000 euroa.

² Ennen riittä momentille lisättiin 100 000 euroa, joka kompensoi säästön.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

	2023 toteutuma/arvio	2024 arvio	2025 arvio
Hiilinegatiivinen Suomi on pysäyttänyt luontokadon ja saastumisen			
— Helmi- ja METSO-ohjelmien edistyminen ympäristöministeriön hallinnonalalla, ohjelmien toimenpiteiden kokonaistavoitteesta keskimäärin saavutettu, %	63,1	66,3	68,5
— Suomen kasvihuonekaasupäästöjen kokonaispäästöt ilman maankäyttösektoria, Mt CO ₂ -ekv.	43,6	41,4	39,3
Vihreä siirtymä on kasvun perusta			
— Materiaalien kiertotalousaste, %	4,5	5,5	6,0
— Uutta toimintaa ja toiminnan muutoksia koskevien ympäristönsuojelulain mukaisten lupa-asioiden mediaanikäsiteläy aika, kk	10,5	10	10
— Ympäristöliiketoiminnan liikevaihto, milj. euroa	54 400	55 000	56 000
Elinympäristöt ja uudet ratkaisut tukevat sujuvaa arkea kaikissa elämäntilanteissa			
— Asuntoaloitusten määrä, kpl	20 000	20 000	25 000

Tässä vaiheessa vuotta tavoitteiden toteutumisesta pystytään sanomaan seuraavaa:

Nykyinen METSO-ohjelma päättyy vuonna 2025, ja tavoitteet tullaan saavuttamaan. Helmi-ohjelma ulottuu vuoteen 2030. Helmi-ohjelman toimenpiteiden toteuttamisesta ovat vastuussa YM ja MMM. YM on päävastuussa n. 2/3 Helmi-ohjelman tavoitteesta. Ympäristöministeriön hallinnonalalla Helmi-ohjelman elinympäristöjen kunnostustoimien toteutuksesta vastaavat Metsähallituksen Luontopalvelut ja ELY-keskukset.

Rahoitus Helmi-ohjelman toimeenpanoon ELY-keskuksille (12 milj. euroa/v) ja Metsähallituksen julkisille hallintotehtäville (4 milj. euroa/v) ei riitä Helmi-ohjelman periaatepäätöksen mukaiseen tavoitetasoon. Helmin toteutus kuitenkin etenee, ja yhteiskunnallisen vaikuttavuustavoitteen taso on asetettu huomioiden nykyinen rahoitustaso.

Tilastokeskus tuottaa ympäristöliiketoiminnan liikevaihto -tiedon mutta toteumat saadaan parin vuoden viipeellä.

Kesäkuun lopulla 2024 liukuva 12 kk:n asuntoaloitusmäärä oli n. 16 000 kappaletta. Asuntorakentaminen nojaa vahvasti ARA-asuntojen tuotantoon, jonka liukuva 12 kk:n aloitusmäärä elokuussa oli 9 500 asuntoa. Kuluttajien luottamuksen lisääntyminen johtanee käytettyjen asuntojen kaupan kasvuun syksyllä 2024 ja rakennusalan kääntymiseen kasvuun vuonna 2025.

Luvut

Luku 35.01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

Lukuun 35.01. Ympäristöhallinnon toimintamenoihin varataan 92,3 milj. euroa (84,3 Me v. 2024 ja 37 % pääluokan määrärahoista). Määräraha kasvaa 9 %.

35.01.01 Ympäristöministeriön toimintamenomäärärahoihin kuuluu henkilöstö- ja osastojen toimintamäärärahan lisäksi myös päätöksentekoa palvelevien selvitysten, ICT-, arviointien ja tutkimuksen rahoituksen, kv. toiminnan ja Tukesille varatun erityismäärärahan. Momentille siirretään lakkautettavan Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenomääräraha, 6,1 milj. euroa.

35.01.04 Suomen ympäristökeskuksen määrärahoja kasvattaa EU:n rahoittamien T&K-hankkeiden kansallinen vastinrahoituksen kasvaminen 743 000 euroa (2,3 milj. euroa vuonna 2025), tutkimuslaitosten post doc –ohjelma, 430 000 e ja RYTJ:n (Rakennetun ympäristön tietojärjestelmä) ylläpito, 1,8 milj. euroa.

Momentille 35.01.65 Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon varataan 2,025 milj. euroa. Momenttiin kohdistuu 400 000 euroa säästöjä. Toisaalta sille lisättiin 235 000 euroa Pidä Saaristo Siistinä ry:lle.

Luku 35.10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

Lukuun 35.10. Ympäristön- ja luonnonsuojelun menoihin ehdotetaan 135,3 milj. euroa (132,4 Me v. 2024 ja 54 % pääluokan määrärahoista). Määräraha kasvaa 2 %. Luvun määrärahoja kasvattaa momentin 35.10.23 vesitietojärjestelmä ja luvitus -hanke, 3,6 milj. euroa. Hanke lisää vesitiedon avointa saatavuutta yrityksille ja kansalaisille, mikä sujuvoittaa lupamenettelyjä ja edistää uusia investointeja

Luonnonsuojeluun ja luonnon virkistyskäyttöön on varattu yhteensä n. 103 milj. euroa momenteille 35.10.21, 35.10.52 ja 35.10.63. Helmi-ohjelmaan on varattu 21,5 milj. euroa ja Metsoon 21,36 milj. euroa.

Metson ja soidensuojelun hehtaarit

	2024	2025
Metso	3 000	3 200
Soidensuojelu	5 000	5 500

Vesiensuojeluun ja -hoitoon on varattu 19,9 milj. euroa. Ilmastotyöhön on varattu 1,26 milj. euroa, kiertotalouteen 0,56 milj. euroa ja maaperän suojeluun 2,77 milj. euroa.

Momentille 35.10.20 Ympäristövahinkojen ehkäiseminen ja jälkihoito kohdistuu 500 000 euron säästö. Momentille on varattu 1,26 milj. euroa. Öljysuojarahaston toiminta päättyy vuoteen 2024, ja Ympäristövahinkorahasto aloittaa toimintansa. Tähän on varattu määrärahaa 3 milj. euroa.

Luku 35.20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

Lukuun 35.20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen ehdotetaan 24,4 milj. euroa (26,2 Me v. 2024 ja 10 % pääluokan määrärahoista). Määräraha vähenee 7 %. Vähentämisen syynä on rakennetun ympäristön tietojärjestelmähankkeen päätyminen (3 Me), korjausavustusten vähentyminen (2 Me) 7,55 milj. euroon, joka suunnataan pääosin hissien jälkiasennusten sekä vanhusten ja vammaisten asuntojen korjausten tukemiseen ja Aran lakkauttaminen.

Toisaalta lukuun sisältyvät uusina InvestEU-ohjelma (5,8 Me) ja momentti 35.20.33 Ohjelma pitkäaikaisasunnottomuuden poistamiseen (3,65 Me). Ko. ohjelmaan on varattu myös YM:n toimintamenoihin 0,35 milj. euroa eli yhteensä 4 milj. euroa.

Asumisneuvontaan (35.20.31) varataan 2 milj. euroa.

Ara siirretään osaksi ympäristöministeriötä 1. tammikuuta 2025 alkaen. Asiasta käydään yhteistoimintaneuvottelut yhteistoiminnasta valtion virastoista ja laitoksista annetun lain edellyttämällä tavalla. Lakiehdotus Aran kumoamisesta annettiin eduskunnalle vuoden 2025 talousarvioesityksen yhteydessä. Uutta keskusta koskevasta lainsäädännöstä annetaan eduskunnalle erillinen esitys myöhemmin.

Siirto aiheuttaa kertaluontoisia muutuskustannuksia arviolta yli 1 milj. euroa, jotka esitetään lisätalousarviossa 2025.

Valtion asuntorahasto

Korkotukivaltuuksia valtion tukemaan sosiaaliseen asuntotuotantoon kohdennetaan 1,75 mrd. euroa sekä takauslainavaltuuksia 100 milj. euroa ja asunto-osakeyhtiöiden perusparannuslainojen valtiontakauksia 100 milj. euroa. Valtaosa valtion tukemasta asuntotuotannosta kohdistetaan suurille kaupunkiseuduille. Erityisryhmien asuntojen rakentamista ja korjaamista tuetaan korkotukilainoituksen lisäksi 15 milj. euron investointiavustuksilla. Avustukset kohdennetaan erityisesti pitkäaikaisasunnottomien ja vammaisten asumisen tukemiseen siten, että vammaisten asumiseen liittyvät hankkeet turvataan.

Kipupisteet

- Akkuasetus, TEM hakenut Tukesille 2 htv:tä.
- EU:n jätteesiirtoasetuksen toimeenpano. Tarve tietojärjestelmän päivittämiselle ja linkittämiselle komission järjestelmiin, arviolta 100 000 e (SYKE).
- EU:n POP-asetuksen toimeenpano. SYKE esittänyt lisätyökuukausia (70 000 e)
- CRMA, Critical Raw Materials Act, VM:n AVI-momentille. Valmistelua on tehty YM:ssä.